

Негативні наслідки незадекларованої праці в умовах воєнного стану

В умовах повномасштабної війни в Україні одним з головних чинників для перемоги є підтримка держави, яка всі свої можливості спрямовує на забезпечення потреб ЗСУ. За умов, коли економіка країни знаходиться у складному становищі, кожен роботодавець має розуміти свою відповідальність перед громадянами та державою у цей важкий для країни час. Захист економічних та соціальних прав працівників, своєчасна сплата податків є дієвим важелем підтримки бюджету України під час воєнного стану.

На жаль, відносини між роботодавцями та найманими працівниками не завжди відповідають нормам законодавства. Як у мирний час, так і під час війни, роботодавці, які уникають оформлення трудових відносин, часто намагаються збільшити свої прибутки за рахунок коштів, що належать працівникові, не виплативши йому відповідну заробітну плату.

Види неформальних трудових відносин, які роботодавці часто використовують, різноманітні, до них зокрема належать: робота без оформлення трудового договору, так звані стажування чи застосування випробувального терміну або оформлення працівника на неповний робочий час у разі фактичного виконання роботи повний робочий час. При цьому роботодавці здебільшого вважають, що на цей період можна працівників офіційно не оформляти. Сплата офіційної заробітної плати меншої за мінімальну, або на рівні мінімальної, а решту зарплати – у так званому «конверті», невідповідність сум нарахованої та виплаченої заробітної плати, затримка строків її виплати, понаднормова робота, робота без ведення відповідного обліку, робота без відпочинку (у вихідні, без надання відпустки тощо).

З іншого боку, погодившись на одержання зарплати у «конвертах», де відсутність соціальних гарантій компенсується матеріальною винагородою, громадяни України свідомо позбавляють себе соціального захисту. Тільки ось ні роботодавці, ні їх працівники часто не замислюються про ті наслідки, які можуть виникнути.

У цілому незадекларована праця призводить до цілої низки негативних наслідків, зокрема: ненадходження податків до місцевих бюджетів, які б направлялись на добробут громади, на реалізацію програм соціально-економічного відновлення та розвитку районів, міст і громад; нестабільності й невпевненості в майбутньому громадян через відсутність належного розміру пенсій та інших соціальних виплат.

Зрештою, незадекларована праця чинить суттєву шкоду, особливо в період війни, коли кожна гривня є вагомим внеском в обороноздатність України та підтримку населення, постраждалого від наслідків збройної агресії рф.

У зв'язку з введенням воєнного стану в Україні було призупинено проведення планових і позапланових перевірок за дотриманням законодавства про працю. З минулого року Держпраці повернули право здійснювати позапланові перевірки, підставою для яких можуть бути, зокрема, звернення працівника або профспілки. Відтак роботодавець, який свідомо ухиляється від оформлення працівників, може бути притягнутий до відповідальності.

Згідно зі статтею 265 Кодексу законів про працю України (далі – КЗпП) за одного неоформленого працівника штраф складає 10 мінімальних заробітних плат. На даний час сума мінімальної заробітної плати в Україні становить 8000 грн., отже штраф складатиме 80 000 грн. за кожного працівника. Якщо ж будуть виявлені факти, що роботодавець вчиняє таке порушення повторно протягом двох років – у тридцятикратному розмірі мінімальної заробітної плати, що на сьогоднішній день буде складати 240000 грн. Втім, у період дії воєнного стану у разі виконання в повному обсязі та у встановлений строк приписів про усунення порушень, виявлених під час здійснення позапланових заходів державного нагляду (контролю), штрафи, передбачені ст. 265 КЗпП, не застосовуються. Разом з тим, адміністративні штрафи, які визначені статтею 41 Кодексу України про адміністративні правопорушення, залишаються і передбачають штраф за фактичний допуск працівника до роботи без оформлення з ним трудового договору в розмірі до від 8500 грн. до 17000 грн. Повторне протягом року вчинення порушення, передбаченого частиною третьою цієї статті, за яке особу вже було піддано адміністративному стягненню, тягне за собою накладення штрафу від 17000 грн. до 34000 грн.

Тож, звертаємося до роботодавців та найманих працівників бути законослухняними та свідомими громадянами, не застосовувати незадекларовану працю, не погоджуватися на роботу без офіційного оформлення. Радимо краще скористатися діючими державними програмами щодо сприяння працевлаштуванню або започаткування чи розвитку власного бізнесу, детальну інформацію про які можна отримати у Лозівській філії Харківського обласного центру зайнятості.

Пам'ятаємо: офіційне працевлаштування та сплата податків – це не лише вимога законодавства, а і шлях до економічно успішної та сильної держави!